

بیماردلان

پژوهش قرآنی و نمونه‌ای از تفسیر موضوعی

پروفسور احمد حسن فرحات

(استاد دانشکده‌ی علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه امارات)

ترجمه: محمود محمودی

www.ketab.ir

بیمار دلان

پژوهش قرآنی و نمونه‌ای از
تفسیر موضوعی

مؤلف: احمد حسن فرحات

مترجم: محمود محمودی

ناشر: نشر احسان

چاپخانه: مهارت

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۹-۰۷۲-۷

سرشناسه: فرحات، احمدحسن

Farahat, Ahmad Hasan

الذین فی قلوبهم مرض، فارسی

بیمار دلان / احمدحسن فرحات؛

ترجمه: محمود محمودی.

تهران: احسان، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۵۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۹-۰۷۲-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: یک پژوهش قرآنی و

نمونه‌ای از تفسیر موضوعی.

موضوع: تفاسیر

شناسه افزوده: محمودی، محمود،

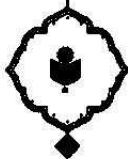
۱۳۴۷ - ، مترجم

رده بندی کنگره: BP ۹۵/۹۲

ف ۹۴۰۹ ۱۳۹۴

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۷۲

کتابشناسی ملی: ۳۵۲۰۳۳۲

نشر

فهرست

۵.....	فهرست
۷.....	مقدمه‌ی مترجم
۹.....	مقدمه‌ی مؤلف
۱۳.....	الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
۳۱.....	ادعای ایمان به خدا و روز آخرت و نفی آن از سوی قرآن
۳۴.....	فریب مؤمنان
۳۵.....	تبه‌کاری و ادعای اصلاح
۳۵.....	توصیف مؤمنان به سفاقت در حالی که خود از همه سفیه‌ترند
۳۶.....	دورویی در برخورد با کافران و مؤمنان
۳۷.....	فروختن هدایت به ضلالت
۳۹.....	عبارت ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾
۵۲.....	منابع

مقدمه‌ی مترجم

سال‌ها پیش در خلال مطالعات قرآنی‌ام متوجه شدم که - برخلاف رأی جمهور مفسران - ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ﴾ عیناً همان «المنافقون» نیستند اما نمی‌توانستیم بفهمیم ماهیت واقعی آنها چیست. تقدیراً چند سال پیش در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، کتاب حاضر ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ﴾ (بیماردلان) توجه من را به خود جلب کرد. با مطالعه‌ی این کتاب معمای چند ساله‌ی من به خوبی حل شد! .. تصمیم گرفتم سایر قرآن‌پژوآن فارس زبان نیز از این کتاب کم حجم اما بسیار گرانقدر و مفید بهره‌مند شوند.

این پژوهش ما را در شناخت بهتر بافت دینی جامعه‌ی مدینه‌ی عصر پیامبر ﷺ نیز یاری می‌دهد.

نویسنده‌ی این کتاب پروفیسور «احمد حسن فرحات» عالم، محقق و ادیب سوری است که در تاریخ ۱۹۳۷/۹/۱۱م در شهر «الثل» در حوالی دمشق به دنیا آمده است. او تحصیلات خود را تا مقطع لیسانس (در سال ۱۹۵۰م) در سوریه به پایان رسانده است. مدرک فوق لیسانس را در سال ۱۹۷۰م و مدرک دکترا را در سال ۱۹۷۳م در تفسیر و علوم قرآن از دانشکده‌ی اصول دین دانشگاه الأزهر گرفته است. رساله‌ی دکترای او تحت عنوان «مکی بن أبی طالب و تفسیر القرآن» در سال ۱۹۸۳م به چاپ رسیده است.

ایشان از سال ۲۰۰۳م تا ۲۰۰۴م استاد دانشکده‌ی شریعت و قانون دانشگاه امارات بوده اند. دکتر «احمد حسن فرحات» پژوهش‌ها و مقالات فراوانی منتشر ساخته و در بسیاری از پروژه‌های علمی مثل «دائرة المعارف علمی مؤسسه‌ی کویت» مشارکت داشته است. در بسیاری از مجالس و هیأت‌های علمی عضویت دارد. «فی علوم القرآن» و «القرآن و الشباب» از نوشته‌های او هستند.

پژوهش قرآنی حاضر ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ﴾ برای اولین بار در سال ۱۴۲۴هـ / ۲۰۰۴م توسط «دار عمار للنشر و التوزيع عمان» چاپ و منتشر شده است.

«اللهم يا معلم آدم و ابراهيم علمنا ما ينفعنا و انفعنا بما علمتنا و زدنا علماً»

محمود محمودی

بهمن ۱۳۸۷

مقدمه‌ی مؤلف

«الحمد لله، نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا، من يهده الله فهو المهتد ومن يضلل فلن تجد له وليا مرشدا، والصلاة والسلام على سيدنا محمد المبعوث رحمة للعالمين وعلى آله وصحبه الطيبين الطاهرين ومن سلك طريقهم واقتفى آثارهم إلى يوم الدين.»

قرآن کریم کتاب نامیرای خدا و معجزه‌ی مانای پیامبر ﷺ است که خداوند، حقایق پراکنده‌ی کتاب‌ها و صحیفه‌های آسمانی پیشین را در آن گرد آورده و تمام رهنمودها و قوانین و هدایت‌های مورد نیاز بشر را در طول حیات دنیایی‌اش در آن جای داده و قرائت و ترتیل قرآن را عبادتی مستلزم ثواب اخروی مقرر فرموده است و ما را به تفکر در آیات و تدبر معانی آنها واداشته و از ما خواسته است که برای کشف گنج‌ها و رازهای قرآن در ژرفای آیات آن به کاوش بپردازیم و از سوی او فرمان یافته‌ایم حکمت‌هایش را بیابیم و احکامش را استنباط نماییم و اینها نیز جملگی در زیر کلمات و حروف و در زوایای آیات و لابلائی سطور قرآنی نهفته‌اند و در تنوع اسلوب‌ها و تغییر کلمات، لحاظ شده‌اند و در ارانه‌ی زیبا و تعبیر دقیق و بیان معجزه‌گر آن به کار رفته‌اند.

در همه‌ی عصرها گروهی از عالمان به قرآن مشغول شده‌اند و ذهن خویش را در زمینه‌ی قرآن به زحمت انداخته‌اند و اسب اندیشه‌ی خود را در جولانگاه‌های آن به پوش واداشته‌اند؛ قرآن نیز همدم و مونس تنهایی آنها و شفابخش دل‌هایشان شده و عطایای خود را پی در پی ارزانی آنها کرده و بخشی از رازهایش را در ازای تلاش‌ها و خلوص نیتشان، اختصاصاً با آنان در میان نهاده است. در نتیجه عده‌ای پیشتاز و نمازگزار و برخی میانه‌رو و پرهیزکار شده‌اند؛ عده‌ای توفیق یافته‌اند و بعضی به بیراهه رفته‌اند؛ برخی به دیدگاه درست رسیده‌اند و عده‌ای راه را به خطا پیموده‌اند. هر کس کتاب‌ها و تألیفات مسلمانان را مطالعه نماید، به درستی این سخن ما پی می‌برد.

غالباً خواننده‌ی کتاب‌های تفسیر در برابر برخی از اقوال مفسرین به تأمل و تفکر می‌ایستد و بارها و بارها آنها را از نظر می‌گذراند و این احساس به او دست می‌یابد که سخن آنها یقین‌بخش و قطعی نیست و اسب اندیشه‌ی آنها دچار لغزش و سقوط شده است! و لذا باید خواننده حقیقت این نقطه را دریابد و به بررسی این قضیه بپردازد. این جا است که تحقیق آغاز می‌گردد و روز به روز و نسل بعد از نسل نیاز به پژوهش هم چنان احساس می‌شود و تحقیقات شکل می‌گیرند و پژوهش‌ها صورت می‌پذیرند و خطاها برملا می‌شوند و توهمات موجود به کناری می‌روند و علم و دانش چند گام دیگر به جلو برمی‌دارد.

پژوهش ما در باره‌ی ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ﴾ برخی از اقوال را که مفسران در بیان مراد از این عبارت آورده‌اند و همانند مسلمات انکار ناپذیر تلقی نموده‌اند، به چالش می‌کشد و ضعف‌های آنها را برملا می‌سازد و ایرادهایشان را بر می‌شمارد و با تکیه بر دلیل و برهان، رأی نهایی را در خصوص آن صادر می‌کند. از مناسبت

موضوعی که آیات آغازین سوره‌ی بقره را با آیات پیرو آنها مرتبط ساخته است - و بعضی از مفسران آن را دلیل بر عدم مراعات تناسب در قرآن برشمرده‌اند! - به مراد و مقصود حقیقی عبارت قرآنی مذکور پی برده‌ایم و مدعای نادرست آنها را خنثی کرده‌ایم. این پژوهش روشن می‌سازد که صیغه‌ها و عبارات قرآنی پا به پای تناسب و هماهنگی لفظی، معانی هماهنگ و متناسب نیز دارند. اگر در این پژوهش راه درست را پیموده باشم، از فضل و توفیق خدای متعال است و اگر غیر از این باشد، امیدوارم خطای آن با نقد سازنده‌ی علمی تصحیح گردد و پژوهشگر را به راه درست باز گردانند. و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

دکتر احمد حسن فرحات